

**harmonie**

tussen geloof en wetenschap  
tussen openbaringstheologie en natuurlijke theologie  
twee complementaire ‘boeken’:  
Bijbel<sup>God</sup> en Natuur<sup>God</sup>

(de twee boeken geraken uit elkaar)

verzet tegen harmonie-denken:

**nominalisme**

Bijbel<sup>God</sup>, maar Natuur<sup>⊘</sup> (want God past niet  
niet in onze redelijke denkkaders)

als gevolg van o.m. de mechanisering:

**deïsme**

Natuur/Rede<sup>God</sup>, maar Bijbel (want van  
lager orde, niet relevant)  
[nadruk op God als schepper en wetgever,  
op kosmische orde]

ook

**pantheïsme**

Natuur ≡ God

**boedelscheiding**

Augustinus (Bijbel geen leerboek over de natuur)

Kant

Dilthey

Bultmann: Bijbel<sup>God</sup>, maar Natuur<sup>⊘</sup> (want natuur is  
voor de theologie niet relevant)

[nadruk op verbond, verlossing, Jezus, ervaring]

“methodisch a-scientisme”

**emancipatie van de natuurwetenschap**

Natuur<sup>⊘</sup> (want natuurwetenschap niet langer  
beschouwd als theologisch project)

Galileï

Gould: niet overlappende magisteria

“methodisch a-theïsme”

geloof impliceert anti-science-houding  
(dán: Bijbel ook leerboek over natuur !  
/nl. toont dat natuurwetenschap gebrekkig is)  
bv. creationisme

← **conflict** →

natuurwetenschap impliceert anti-theïsme  
(dán: natuurwetenschap leert iets over God !  
/nl. toont dat God wrschl. niet bestaat)  
bv. Dawkins

[in 20<sup>ste</sup> eeuw soms een besef van ‘vreemde verwantschap’, bv. in New Age]

**dialogo en engagement (‘derde’ weg): onderscheiden om te relateren**

(dus wel genreverschil, maar toch contact)

als filosofisch-theologisch project (“asymmetrisch”), dus géén vermenging!

bv. Whitehead, Pannenberg, Barbour, Peacocke, Polkinghorne

	erkenning genreverschil?	relatie?
Conflict	—	+
Boedelscheiding	+	—
‘Derde’ weg	+	+